

Khoa Thông tin - Thư viện: 25 năm sáng tạo, tiên phong và đổi mới

Đỗ Văn Hùng*

1. Triết lý giáo dục

Khoa Thông tin - Thư viện sử dụng triết lý "Giáo dục khai phóng" để làm nền tảng cho triết lý giáo dục của Khoa, trong đó hướng tới giúp người học thành công bền vững và hạnh phúc đích thực, cụ thể:

Tự do và dân thân: Người học sẽ nhìn nhận vấn đề từ nhiều chiều cạnh khác nhau, luôn sẵn sàng thách thức mọi tri thức sẵn có, có tinh thần phản biện; có tinh thần cởi mở, sẵn sàng bước ra khỏi vùng an toàn của bản thân, tìm hiểu những lĩnh vực tri thức lân cận, phát triển một cách chủ động và bền vững, có khả năng phát hiện và tận dụng những cơ hội của bản thân trong tương lai.

Chuyên gia ưu tú: Luôn tin vào thực học, thúc đẩy tự khám phá tri thức, duy trì sự tự giác trong việc học tập suốt đời; tích lũy những kỹ năng có thể chuyển đổi được và nhờ vậy thích nghi với những bối cảnh khác nhau trong cuộc sống; có mục tiêu để trở thành các chuyên gia trong lĩnh vực thông tin - thư viện và quản trị thông tin; có khả năng dẫn dắt và quản trị tốt.

Công dân có trách nhiệm: Cảm nhận mạnh mẽ về các giá trị, đạo đức, và nỗ lực thực hành vai trò công dân, tham gia vào các vấn đề chung của tập thể, cộng đồng và

ngành nghề mình đang theo đuổi; hiểu và cân nhắc kỹ hành động của mình; nhận thức được vị trí của mình trong thế giới tự nhiên và xã hội.

2. Đội ngũ cán bộ và cơ cấu tổ chức

Khoa có đội ngũ giảng viên được đào tạo bài bản từ các trường đại học danh tiếng từ các quốc gia như Úc, Niu Di-lân, Nga, v.v. và các trường đại học uy tín trong nước. Đội ngũ cán bộ của khoa đã ngày càng trưởng thành về chuyên môn và trở thành những chuyên gia uy tín trong lĩnh vực thông tin và thư viện. Khoa đã xuất bản tài liệu chuyên ngành phục vụ công tác giảng dạy và nghiên cứu, công bố các bài báo trên các tạp chí quốc tế trong hệ thống ISI/Scopus, chủ trì các đề tài các cấp.

Hiện nay Khoa có 3 bộ môn: Thông tin - Tư liệu, Thư viện - Thư mục và Tin học cơ sở và Ứng dụng. Cả ba bộ môn đang triển khai các hoạt động đào tạo và nghiên cứu khoa học trong lĩnh vực thông tin - thư viện và quản trị thông tin.

Chi ủy và Ban chủ nhiệm Khoa lãnh đạo và chỉ đạo toàn diện các hoạt động của đơn vị. Các tổ chức đoàn thể như đoàn thanh niên, hội sinh viên, công đoàn là những thành tố quan trọng để tạo ra một khối thống nhất trong đơn vị.

* Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn; ĐHQG Hà Nội; email: dvhung@vnu.edu.vn.

3. Đào tạo

Hiện nay, Khoa đã có đầy đủ các chương trình đào tạo từ ngắn hạn, vừa làm vừa học, đến cử nhân hệ chuẩn và chất lượng cao, đào tạo thạc sĩ hệ nghiên cứu và ứng dụng và chương trình đào tạo tiến sĩ. Các chương trình đào tạo được thiết kế dựa trên nhu cầu xã hội và có sự tham khảo từ các chương trình đào tạo uy tín trên thế giới để đảm bảo tính cập nhật, hiện đại và hội nhập quốc tế. Cụ thể có các chương trình sau:

Cử nhân ngành Quản lý thông tin với hai hệ: hệ chuẩn và hệ chất lượng cao.

Cử nhân ngành Thông tin - Thư viện hệ chuẩn.

Thạc sĩ chuyên ngành Khoa học Thông tin - Thư viện với hai chương trình Thạc sĩ nghiên cứu và Thạc sĩ ứng dụng.

Tiến sĩ chuyên ngành Khoa học Thông tin - Thư viện.

Các khóa ngắn hạn: Các lớp nghiệp vụ thư viện, lớp chuyển đổi, tin học văn phòng, cấp chứng chỉ nghề.

Trong 25 năm phát triển, Khoa đã đào tạo ra hàng nghìn cử nhân và thạc sĩ, đáp ứng tốt nhu cầu nguồn nhân lực về thông tin - thư viện và quản trị thông tin trong cả nước. Hiện tại, Khoa đang có hơn 600 sinh viên, học viên và nghiên cứu sinh theo học. Đây là nguồn lực lao động chất lượng cao bổ sung cho thị trường lao động, phục vụ cho chiến lược chuyển đổi số quốc gia.

4. Nghiên cứu khoa học

Khoa đã có thành tựu trong nghiên cứu khoa học và chuyển giao kết quả nghiên cứu đáng ghi nhận. Hoạt động nghiên cứu khoa học của Khoa đã có những bước tiến quan trọng và dần khẳng định vị thế là đơn vị dẫn đầu trong ngành, và là đơn vị tiên phong đưa ra những hướng nghiên cứu mới của ngành,

trong đó phải kể đến như mở mới ngành quản lý thông tin và đào tạo nguồn nhân lực cho chuyển đổi số, tự động hóa hoạt động thông tin - thư viện, tài nguyên giáo dục mở, năng lực thông tin, năng lực số, thư viện với mục tiêu phát triển bền vững.

Về xuất bản: Cán bộ của Khoa đã xuất bản hơn 10 bài báo quốc tế, trong đó có các tạp chí thuộc hệ thống ISI/Scopus. Việc xuất bản tạp chí trong nước cũng được đẩy mạnh với bình quân hàng năm mỗi giảng viên có một bài báo. Các giảng viên của Khoa đã và đang tích cực xây dựng các bộ giáo trình và sách chuyên khảo phục cho hoạt động đào tạo.

Về nghiên cứu khoa học: Đội ngũ cán bộ của Khoa hàng năm được tham dự các khóa học nâng cao năng lực nghiên cứu. Qua đó cán bộ giảng viên tự tin trong việc triển khai các đề tài khoa học từ cơ sở đến quốc gia, hướng dẫn sinh viên đạt thành tích cao trong khoa học, đồng thời hỗ trợ cho kế hoạch xuất bản quốc tế.

Tổ chức các hội thảo: Hàng năm khoa tổ chức các hội thảo quốc gia về đào tạo nguồn nhân lực, các xu thế phát triển trong lĩnh vực thông tin - thư viện, quản trị thông tin, năng lực số, năng lực thông tin, chuyển đổi số. Các hội thảo này đã tạo ra dấu ấn về dẫn dắt và đổi mới sáng tạo của Khoa.

5. Đối ngoại và hợp tác quốc tế

Kết hợp nguồn lực ngoại sinh là một chủ trương thống suốt của lãnh đạo đơn vị trong quá trình phát triển. Khoa coi đây là một nguồn lực quan trọng để thúc đẩy sự phát triển của Khoa và nâng cao vị thế trong diễn đàn ngành nghề. Lãnh đạo luôn tìm kiếm và mở rộng đối tác trong và ngoài nước với các hợp tác đa dạng.

Về hợp tác trong nước: Phối hợp chặt chẽ với các hội nghề nghiệp như Hội Thư

viện Việt Nam, Hội Thông tin Khoa học và Công nghệ, thúc đẩy hợp tác sâu rộng đến các cơ sở đào tạo, các cơ quan thông tin - thư viện trong cả nước.

Với sự phát triển của ngành mới và nhu cầu việc làm, Khoa đã chủ trương thúc đẩy hợp tác với các doanh nghiệp trong việc phát triển chương trình đào tạo, tài trợ nghiên cứu và đặc biệt là thực tập thực tế cho sinh viên, tạo đầu ra việc làm cho người học sau khi tốt nghiệp. Đã có hàng trăm doanh nghiệp đang có hợp tác với Khoa trong việc hỗ trợ thực tập, thực tế, cung cấp chuyên gia và các khóa đào tạo ngắn hạn phát triển kỹ năng toàn diện cho sinh viên. Học kỳ doanh nghiệp là khái niệm thể hiện chủ trương của Khoa trong việc đào tạo luôn gắn liền với thực tế, nâng cao khả năng ứng dụng bằng việc cho sinh viên sớm hòa nhập vào môi trường doanh nghiệp.

Về hợp tác quốc tế: Khoa đã thúc đẩy các hợp tác với các tổ chức, chính phủ trong thời gian qua để mang lại những tài trợ nghiên cứu, các hợp tác chuyên môn, và tham dự hội thảo quốc tế. Có thể kể đến như: Chính phủ Úc (Dự án năng lực thông tin), Chính phủ Thụy Điển (Dự án quyền tiếp cận thông tin), UNESCO (Dự án Tài nguyên giáo dục mở), AODP (Dữ liệu mở), IFLA (Phát triển bền vững và thư viện), Facebook (Tư duy thời đại số), v.v.. Những dự án này góp phần phát triển chuyên môn và tăng thêm thu nhập cho cán bộ giảng viên.

Khoa cũng có hợp tác với các chuyên gia thông tin và thư viện nổi tiếng trên thế giới đến từ các trường đại học danh tiếng (như giáo sư Tammara Anna Maria - chuyên gia số một về thư viện số, hay giáo sư Paul Gandel chuyên gia hàng đầu về quản trị thông tin, Terry Parnell chuyên gia về truy cập mở và dữ liệu mở, v.v.) để có những buổi nói chuyện, hội thảo và trao đổi chuyên môn. Đây là cơ hội tốt để Khoa tiếp cận với

các xu hướng nghiên cứu và chương trình đào tạo tiên tiến trên thế giới.

6. Định hướng phát triển

Trong định hướng phát triển đến năm 2025, Khoa sẽ chuẩn bị nguồn lực để thành lập Viện Quản trị thông tin theo định hướng ứng dụng, kết hợp mô hình hợp tác giữa nhà trường và doanh nghiệp, hướng tới cung cấp nguồn nhân lực chất lượng cao cho tiến trình chuyển đổi số quốc gia

Là một Khoa còn non trẻ với 25 năm xây dựng và phát triển, Khoa Thông tin - Thư viện đã từng bước khẳng định vị thế là một đơn vị đào tạo và nghiên cứu khoa học uy tín ở trong nước và quốc tế. Chúng ta đang sống trong kỷ nguyên số, điện toán đám mây và vạn vật kết nối, ở đó thông tin là nguồn lực để phát triển. Ai nắm giữ thông tin người đó có sức mạnh và lợi thế cạnh tranh. Đây là cơ hội rất lớn để Khoa tận dụng thế mạnh của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ 4 và công nghệ số để tiếp tục đổi mới sáng tạo và phát triển, trở thành địa chỉ tin cậy trong đào tạo và nghiên cứu trong lĩnh vực thông tin - thư viện và quản trị thông tin.

Số chuyên san này hướng tới kỷ niệm 25 năm thành lập Khoa Thông tin - Thư viện. Đây là dấu mốc quan trọng đánh dấu sự phát triển về mọi mặt của Khoa. Các bài báo tập trung vào các vấn đề đang được quan tâm như: phương pháp nghiên cứu của ngành thông tin - thư viện, văn hóa đọc trong bối cảnh chuyển đổi số, học tập trực tuyến và tài nguyên giáo dục mở, năng lực thông tin và năng lực số cho công dân số, quan hệ công chúng trong lĩnh vực thông tin - thư viện, mô hình thư viện số và chia sẻ tài nguyên thông tin. Hy vọng các bài viết sẽ góp phần làm phong phú hơn vốn tri thức ngành thông tin - thư viện và quản trị thông tin.